

EXPUNERE DE MOTIVE

*La Propunerea legislativă privind **protejarea portului popular românesc ca element al patrimoniului cultural imaterial și al identității naționale.***

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Motivul emiterii actului normativ

Portul popular românesc reprezintă una dintre cele mai vizibile expresii ale patrimoniului cultural imaterial al României, fiind purtător de valori identitare, simboluri comunitare și mărturie a creativității transmise de-a lungul generațiilor.

În ultimele decenii, pe fondul creșterii interesului pentru valorile naționale, au existat situații în care portul popular a fost folosit în diverse contexte improprii – de la apariții ale unor politicieni în costum național cu scop propagandistic, până la campanii publicitare care au exploatat motive tradiționale strict pentru beneficii comerciale. Aceste practici generează îngrijorare în rândul opiniei publice și al specialiștilor în cultură, întrucât *trivializează și denaturează semnificația profundă* a portului național, transformând un simbol identitar într-un instrument de promovare politică.

În prezent, cadrul legislativ prezintă o *lacună* în ceea ce privește protecția explicită a portului național românesc împotriva acestor forme de exploatare. Deși alte simboluri naționale beneficiază de protecție legală (Lg 75/1994), **portul popular nu este încă protejat printr-o reglementare specifică.** Prin urmare, se resimte necesitatea unei intervenții normative care să elimine neconcordanțele legislației în vigoare și să acopere această insuficiență.

Principiile de bază ale reglementării propuse sunt protejarea patrimoniului imaterial și asigurarea respectului față de valorile naționale.

Finalitatea urmărită este **păstrarea caracterului autentic și demn al portului popular, prin prevenirea deturnării sale către scopuri străine vocației sale culturale.**

Elementul de noutate al proiectului constă în introducerea unor interdicții clare privind utilizarea portului național în politică alături de sancțiuni corespunzătoare. Aceste soluții legislative sunt rezultatul analizării practicilor curente care subliniază necesitatea unei asemenea măsuri. Totodată, propunerea este în concordanță cu tendințele internaționale și angajamentele asumate de România (*precum Convenția UNESCO din 2003 privind*

protejarea patrimoniului cultural imaterial), reflectând interesul social prezent pentru protejarea identității culturale.

Menținerea portului național ca simbol nepătat de interese politice sau comerciale răspunde așteptărilor societății și politicii legislative a statului român de a promova și proteja valorile tradiționale.

Nu în ultimul rând, **adoptarea prezentei legi este justificată și de preocuparea la nivel european pentru păstrarea identităților naționale.** Statele membre ale Uniunii Europene, inclusiv România, acordă o importanță deosebită conservării patrimoniului cultural și educației multiculturale a cetățenilor, ca fundament al unei conviețuiri armonioase în diversitate. Reglementarea propusă se aliniază acestor principii, urmărind să asigure că un element esențial al identității naționale – costumele tradiționale – este protejat și respectat în spațiul public. În absența intervenției legislative, există riscul ca abuzurile semnalate să continue și să se amplifice, erodând prestigiul portului popular și diminuând valoarea sa simbolică.

Fundamentare juridică și internațională

România este parte la **Convenția UNESCO pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial (2003)**, ratificată prin Legea nr. 410/2005. Convenția stabilește obligația statelor de a identifica, proteja și transmite elementele patrimoniului cultural imaterial, printre care se numără și portul popular românesc.

De asemenea, prin **Legea nr. 102/2015** a fost instituită *Ziua Națională a Portului Tradițional din România*, ceea ce confirmă recunoașterea oficială a acestui element cultural în legislația națională. Noua reglementare completează acest cadru, introducând o protecție specifică împotriva deturnării portului popular în scopuri politice.

Impactul socioeconomic

Adoptarea acestei legi are un impact social pozitiv, consolidând respectul față de tradițiile naționale și prevenind posibile controverse sau tensiuni sociale legate de **politizarea excesivă** a simbolurilor identitare. Societatea românească manifestă un atașament crescut față de portul popular, iar protejarea lui legală va răspunde acestei sensibilități, contribuind la coeziunea socială în jurul valorilor culturale comune.

De asemenea, măsura va descuraja practici care ar putea ofensa comunitățile tradiționale sau segmente ale populației (de exemplu, utilizarea costumelor populare în scopuri pur electorale, percepută adesea ca *ipocrizie* sau lipsă de respect).

Impactul asupra mediului de afaceri și asupra economiei rămâne pozitiv. Actorii economici vor putea în continuare să își promoveze produsele și serviciile legate de comercializarea pieselor vestimentare ale portului popular. Este de subliniat că *industria meșteșugurilor și a producătorilor de costume populare autentice nu este afectată de lege* – confecționarea și comercializarea acestor costume rămâne perfect legală, ba chiar este încurajată implicit prin demersul de protejare a valorii lor culturale. În consecință, nu se anticipează efecte negative asupra întreprinderilor mici sau a meșteșugarilor locali; dimpotrivă, pe termen lung, creșterea prestigiului portului național ar putea stimula interesul publicului pentru evenimente culturale și produse tradiționale, cu beneficii indirecte în sectoarele turismului cultural și al industriilor creative.

Din punct de vedere macroeconomic, legea nu influențează indicatorii economici majori, întrucât nu introduce bariere comerciale, taxe sau cheltuieli publice. Beneficiile sociale intangibile (precum conservarea identității naționale și educarea publicului în spiritul respectului față de tradiție) sunt dificil de cuantificat economic, însă ele contribuie la **capitalul social și cultural** al țării – un factor important pentru dezvoltarea durabilă a societății.

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat

Prezenta inițiativă legislativă **nu implică cheltuieli bugetare semnificative**. Implementarea și aplicarea noilor prevederi cad în sarcina unor autorități publice deja existente (Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Interne prin structurile Poliției și Jandarmeriei, Autoritatea Electorală Permanentă), fără a necesita înființarea de noi instituții sau structuri. Personalul acestor instituții va putea prelua atribuțiile de monitorizare și constatare a contravențiilor în limitele resurselor actuale. Eventuala elaborare a normelor metodologice (Art. 5 din lege) reprezintă o activitate administrativă curentă a Ministerului Culturii, care nu presupune alocări bugetare suplimentare semnificative.

Din perspectivă financiară, este posibil ca aplicarea sancțiunilor contravenționale să genereze **venituri minimale** la buget (*din amenzile aplicate celor care încalcă legea*). Acest aspect este însă secundar, scopul legii nefiind de natură fiscală, ci preventiv-educativă. În concluzie, impactul asupra bugetului general consolidat este neutru sau pozitiv nesemnificativ, **fără a necesita redistribuirea de fonduri** de la bugetul de stat sau bugetele locale. Legea respectă astfel principiul responsabilității fiscale, necreând noi obligații financiare pentru autorități.

Impactul asupra sistemului juridic

Din punct de vedere al sistemului de drept, reglementarea propusă asigură *coordonarea și unificarea legislației* în domeniul protecției simbolurilor naționale. Ea completează cadrul legal existent în materie de protejare a valorilor naționale, în concordanță cu prevederile **Constituției României** (care consacră obligația statului de a proteja moștenirea culturală națională) și cu legislația privind patrimoniul cultural. Proiectul de lege se corelează cu **Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial**, întărind protecția unui element de patrimoniu imaterial (portul tradițional) și adăugând un instrument juridic punitiv împotriva utilizării abuzive a acestuia.

Totodată, inițiativa se inspiră din spiritul **Legii nr. 75/1994** (privind drapelul, imnul și sigiliile statului), extinzând *principiul protecției simbolurilor naționale* și asupra portului popular – un simbol național neoficial, dar la fel de prețuit de cetățeni. În acest sens, demersul legislativ este unul unitar și coerent cu politica generală a statului în domeniul protejării însemnelor naționale.

Compatibilitatea cu reglementările Uniunii Europene este asigurată. Domeniul patrimoniului cultural și al simbolisticii naționale ține de competența statelor membre; nu există directive sau regulamente europene care să contravină prevederilor prezentei legi. Dimpotrivă, inițiativa reflectă valorile europene privind diversitatea culturală și respectul față de identitatea națională, fără a încălca libertățile fundamentale.

S-a avut în vedere și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materie de libertate de exprimare – *restricțiile propuse sunt necesare într-o societate democratică* pentru protecția valorilor naționale și nu aduc atingere libertății de exprimare artistice sau politice în mod disproportionat, deoarece interdicțiile vizează **doar utilizarea necorespunzătoare a**

costumului național și nu exprimarea opiniilor sau purtarea liberă a oricărei ținute în viața privată.

Adoptarea acestei legi nu impune modificări sau abrogări exprese ale altor acte normative aflate în vigoare, întrucât materia reglementată nu era tratată distinct până în prezent.

În cazul constatării oricăror neconcordanțe punctuale cu reglementări existente (de exemplu, norme privind publicitatea ori desfășurarea campaniilor electorale), prevederile prezentei legi vor prevala, în virtutea principiului legii speciale în domeniul protejării patrimoniului cultural. Inițiatorii au evaluat oportunitatea modificării unui act normativ existent versus adoptarea unei noi legi de sine stătătoare; s-a apreciat că elaborarea unei legi dedicate, autonome, oferă o mai bună claritate și vizibilitate reglementării, evitând fragmentarea normelor în diferite acte. În plus, o lege nouă permite inserarea explicită a scopului și a definițiilor relevante, conform cerințelor tehnicii legislative, fără a introduce redundanțe în alte texte legale.

Măsuri de implementare

Pentru punerea în aplicare a noilor dispoziții, **nu sunt necesare restructurări instituționale**, ci doar adaptarea atribuțiilor unor autorități existente. Conform Art. 5 al legii, Ministerul Culturii va elabora normele metodologice de aplicare, în cooperare cu alte instituții. Aceste norme vor detalia, între altele, criteriile de identificare a portului național protejat (de exemplu, elemente vestimentare care se încadrează în definiția dată de lege) și vor stabili proceduri clare pentru constatarea încălcărilor (inclusiv modalitatea de sesizare și documentare a contravențiilor, având în vedere că unele fapte se pot petrece în mediul online sau în materiale tipărite).

Ministerul Afacerilor Interne va trebui, la rândul său, să își instruiască efectivele din subordine (poliție și jandarmerie) cu privire la noua contravenție introdusă, actualizând procedurile interne de supraveghere a adunărilor publice și a altor situații relevante. Autoritatea Electorală Permanentă va integra noile interdicții în **codurile de conduită electorală** și în ghidurile puse la dispoziția competitorilor electorali, asigurându-se că partidele politice și candidații cunosc aceste obligații legale înaintea începerii campaniilor.

În considerarea celor expuse mai sus, apreciem că prezentul proiect de lege întrunește cerințele normelor de tehnică legislativă și este oportun pentru adoptare.

Prin adoptarea sa, Parlamentul României ar face un pas important în direcția protejării și promovării identității naționale, răspunzând totodată unei așteptări legitime a societății. Solicităm, așadar, *sprijinul comisiilor de specialitate* (în principal Comisia pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă, Comisia juridică și Comisia pentru buget, finanțe și bănci) pentru avizarea propunerii, precum și votul parlamentarilor în plen. Adoptarea acestei legi va transmite un mesaj ferm privind angajamentul statului român în păstrarea și respectarea valorilor noastre tradiționale.

Inițiator: Deputat neafiliat Monica Ionescu

Inițiator: Deputat neafiliat Radu Mihail Ionescu